

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 67.976/3
van 22 oktober 2020

avis 67.976/3
du 22 octobre 2020

over

sur

een voorontwerp van wet
‘betreffende de deelname van
rechthebbenden op een
inkomensvervangende
tegemoetkoming en een
integratietegemoetkoming aan
tijdelijke projecten ter
bevordering van hun integratie
op de arbeidsmarkt’

un avant-projet de loi ‘relative
à la participation des
bénéficiaires des allocations de
remplacement de revenus et
d’allocations d’intégration à
des projets temporaires visant à
favoriser leur insertion dans le
marché du travail’

Op 2 september 2020 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Armoedebestrijding, Gelijke Kansen en Personen met een beperking verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet 'betreffende de deelname van rechthebbenden op een inkomensvervangende tegemoetkoming en een integratietegemoetkoming aan tijdelijke projecten ter bevordering van hun integratie op de arbeidsmarkt'.

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 24 september 2020. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Pierre BARRA en Koen MUYLLE, staatsraden, en Astrid TRUYENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Brecht STEEN, eerste auditeur-afdelingshoofd.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Pierre BARRA, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 22 oktober 2020.

*

Le 2 septembre 2020, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par la Ministre et Ministre de l'Emploi, de l'Économie et des Consommateurs, chargée de la Lutte contre la pauvreté, de l'Égalité des chances et des Personnes handicapées à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi 'relative à la participation des bénéficiaires des allocations de remplacement de revenus et d'allocations d'intégration à des projets temporaires visant à favoriser leur insertion dans le marché du travail'.

L'avant-projet a été examiné par la troisième chambre le 24 septembre 2020. La chambre était composée de Jo BAERT, président de chambre, Pierre BARRA et Koen MUYLLE, conseillers d'État, et Astrid TRUYENS, greffier.

Le rapport a été présenté par Brecht STEEN, premier auditeur chef de section.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Pierre BARRA, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 22 octobre 2020.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt ertoe, bij wijze van experiment, een tijdelijk wettelijk kader te scheppen voor rechthebbenden op een inkomensvervangende tegemoetkoming (hierna: IVT) of een integratietegemoetkoming (hierna: IT),² die deelnemen aan een arbeidsinschakelingsprogramma ondersteund door een gewestelijke tewerkstellingsdienst bevoegd voor de tewerkstelling van personen met een handicap of een van de partners van deze diensten (artikel 2 van het voorontwerp).

Het arbeidsinschakelingsprogramma dient deel uit te maken van een project dat wordt bepaald in een samenwerkingsovereenkomst tussen de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid (hierna: FOD Sociale Zekerheid) en een of meerdere van de gewestelijke tewerkstellingsdiensten en deze samenwerkingsovereenkomst dient minstens een aantal bepalingen te bevatten omtrent de te verrichten arbeid, de maximale arbeidsduur, de begeleiding van de persoon met een handicap, de evaluatie en de duur van het project (artikel 3). Het arbeidsinschakelingsprogramma vindt plaats via een individueel traject op maat en de deelnemer wordt tijdens de loop van het programma opgevolgd en begeleid door de voormelde diensten (artikel 6). Tijdens de looptijd van het project dient het te worden geëvalueerd door de gewestelijke tewerkstellingsdiensten op grond van de opzet van deze evaluatie zoals bepaald door de FOD Sociale Zekerheid; de beschrijving van deze evaluatie wordt opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst (artikel 7, eerste lid). De FOD Sociale Zekerheid legt tijdens de laatste maand van het project een eindevaluatie voor aan de bevoegde minister met het oog op het formuleren aan de Ministerraad van “een voorstel tot voortzetting of tot beëindiging van de toepassing van deze wet” (artikel 7, tweede lid).

Het ontworpen tijdelijk wettelijk kader maakt het mogelijk dat voor de voornoemde rechthebbenden die deelnemen aan dergelijk arbeidsinschakelingsprogramma, wordt afgeweken van sommige bepalingen van het arbeidsrecht en van de regeling inzake de tegemoetkomingen voor personen met een handicap. Er wordt voorzien in een afwijking op de artikelen 2 en 7 van de wet van 27 februari 1987 waardoor de deelnemers recht op deze tegemoetkomingen krijgen of dit recht volledig behouden (artikel 5). Voorts bevat het voorontwerp een afwijking op artikel 11bis van de wet van 3 juli 1978 ‘betreffende de arbeidsovereenkomsten’ en op artikel 21 van de arbeidswet van 16 maart 1971 waardoor de

¹ Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Dit zijn de tegemoetkomingen geregeld in de wet van 27 februari 1987 ‘betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap’.

minimale wekelijkse arbeidstijd van de deeltijds tewerkgestelde werknemers niet geldt voor de deelnemers (artikel 4).

De aan te nemen wet treedt in werking op 1 januari 2021 en buiten werking op 31 december 2023 (artikel 9). De Koning wordt gemachtigd om het project eventueel vroeger te beëindigen (artikel 8).

BEVOEGDHEID

3.1. Krachtens de artikelen 128 en 130, § 1, 2°, van de Grondwet, artikel 5, § 1, II, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ en artikel 4, § 2, van de wet van 31 december 1983 ‘tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap’, zijn de gemeenschappen bevoegd voor:

“Het beleid inzake minder-validen, met inbegrip van de beroepsopleiding, de omscholing en de herscholing van minder-validen en de mobiliteitshulpmiddelen, met uitzondering van:

a) de regelen betreffende en de financiering, met inbegrip van de individuele dossiers, van de toelagen aan de minder-validen behoudens de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden;

b) de regelen betreffende de financiële tegemoetkoming voor de tewerkstelling van minder-valide werknemers, die toegekend wordt aan de werkgevers die minder-validen tewerkstellen.”

Krachtens de artikelen 128, § 2, en 135 van de Grondwet en de artikelen 60, vierde lid, en 63 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 ‘met betrekking tot de Brusselse instellingen’, zijn de persoonsgebonden aangelegenheden, met inbegrip van het beleid inzake minder-validen, binnen de grenzen die hierboven aangegeven zijn, voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, aan de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie toegewezen wanneer het gaat om regels die geen betrekking hebben op in dat gewest gevestigde instellingen die, wegens hun organisatie, moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de ene of de andere gemeenschap.

Op het grondgebied van het Franse taalgebied en het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, is de bijstand aan personen, bedoeld in artikel 5, § 1, II, van de voormelde bijzondere wet van 8 augustus 1980, met inbegrip van het beleid inzake minder-validen, zoals het hierboven omschreven is, door de Franse Gemeenschap overgedragen aan het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie, op basis van artikel 138 van de Grondwet, door het gemeenschappelijke artikel 3, 7°, van het bijzonder decreet van de Franse Gemeenschap van 3 april 2014 ‘relatif aux compétences de la Communauté Française dont l’exercice est transféré à la Région wallonne et à la Commission communautaire française’, van het decreet van het Waalse Gewest van 11 april 2014 en van het decreet van de Franse Gemeenschapscommissie van 4 april 2014 die beide hetzelfde opschrift dragen als het voormelde opschrift van het decreet van de Franse Gemeenschap.

3.2. In advies 44.271/1 van 25 maart 2008 over een voorontwerp van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie dat heeft geleid tot de ordonnantie van 18 december 2008 ‘betreffende de toegang van geleidehonden tot voor het publiek toegankelijke plaatsen’,³ heeft de afdeling Wetgeving van de Raad van State de reikwijdte van de gemeenschapsbevoegdheid inzake het beleid voor personen met een handicap als volgt omschreven:

“5. Volgens een constante rechtspraak van het Grondwettelijk Hof moeten de Grondwetgever en de bijzondere wetgever worden geacht aan de gemeenschappen en de gewesten de volledige bevoegdheid te hebben toegekend tot het uitvaardigen van regels die eigen zijn aan de aan hen toegewezen aangelegenheden, tenzij zij er anders over hebben beschikt⁴.

Onder voorbehoud van de hierboven vermelde uitzonderingen, moet geheel het beleid inzake minder-validen geacht worden in principe onder de bevoegdheid van de gemeenschappen te vallen⁵.

Benevens de uitzonderingen in artikel 5, § 1, II, van de voornoemde bijzondere wet van 8 augustus 1980, kan de principiële bevoegdheid van de gemeenschappen voor het beleid inzake minder-validen alleen worden beperkt op grond van andere bevoegdheidstoewijzingen, gelet op het algemene systeem van verdeling van de bevoegdheden dat in België van kracht is⁶. Op basis van deze toewijzingen zijn de bevoegde overheden gemachtigd om bijkomend, in het kader van hun bevoegdheden, te voorzien in bijzondere regelgevingen, die specifiek gericht zijn op minder-validen, zonder dat ze de uitoefening van de bevoegdheden die in principe gemeenschapsbevoegdheden zijn, onmogelijk of overdreven moeilijk mogen maken⁷.”

³ *Parl. St.* Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie 2007-08, nr. B-121/1, 13; zie ook adv. RvS 40.469/VR van 22 juni 2006 over een voorontwerp van wet ‘houdende toelating van de assistentiehonden tot de voor het publiek toegankelijke plaatsen’ en samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Waals Gewest, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie ‘betreffende de toegang van assistentiehonden tot de voor het publiek toegankelijke plaatsen’, opmerking 7.

⁴ *Voetnoot 11 van het aangehaalde advies*: Bijvoorbeeld Grondwettelijk Hof, nr. 114/2005, 30 juni 2005, B.7. Zie inzonderheid, wat de persoonsgebonden aangelegenheden betreft, arrest 33/2001, 13 maart 2001, B.3.

⁵ *Voetnoot 12 van het aangehaalde advies*: Advies 15.704/VR van 28 september 1983 over een wetsontwerp ‘tot afschaffing of herstructurering van sommige instellingen van openbaar nut’, dat bekendgemaakt is bij een amendement van de Regering bij een wetsontwerp met hetzelfde opschrift en dat de wet van 28 december 1984 ‘tot afschaffing of herstructurering van sommige instellingen van openbaar nut en andere overheidsdiensten’ geworden is, *Parl. Doc.*, Kamer, 1982-1983, nr. 623/14, 5; advies 19.193/8, gegeven op 14 november 1989, over een voorontwerp dat aanleiding heeft gegeven tot het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 juni 1990 “houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de sociale integratie van personen met een handicap” (*Parl. Doc.*, VI Parl, 1989-1990, nr. 318/1). Zie J. VELAERS, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling Wetgeving*, Antwerpen-Apeldoorn, 1999, 712.

⁶ *Voetnoot 13 van het aangehaalde advies*: Grondwettelijk Hof, nr. 110/1999, 14 oktober 1999, B.7.5.1; nr. 33/2001, 13 maart 2001, B.3; 101/2001, 13 juli 2001, B.5.1. Van deze beperking is gebruik gemaakt in verband met een bepaling van een voorontwerp van decreet van het Waals Gewest, in de uitoefening van gemeenschapsbevoegdheden, dat ertoe strekte werkgevers te verplichten minder-validen in dienst te nemen: de afdeling wetgeving is ervan uitgegaan dat, aangezien de bewuste verbintenis de vorm moest aannemen van een arbeidsovereenkomst, het Gewest niet bevoegd was (voormeld advies 23.478/2/V, 10 augustus 1994).

⁷ *Voetnoot 14 van het aangehaalde advies*: Zo bijvoorbeeld kunnen de wetgevers die voor stedenbouw of voor telecommunicatie bevoegd zijn, in principe bepalingen uitvaardigen die, in deze aangelegenheden, bedoeld zijn voor de minder-validen.

3.3. Tot het beleid inzake minder-validen behoort in beginsel ook de zogenaamde professionele integratie of plaatsing van personen met een handicap.⁸ Vermits deze aangelegenheid dicht aanleunt bij de gewestbevoegdheid inzake arbeidsbemiddeling als onderdeel van het tewerkstellingsbeleid (artikel 6, § 1, IX, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980), kan de concrete organisatie van de professionele integratie ervoor zorgen dat sprake is van een “verstrengeling” van de gemeenschaps- en gewestaangelegenheden.⁹

3.4. Naast de aan de federale overheid in artikel 5, § 1, II, 4°, a), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 voorbehouden bevoegdheid inzake “de regelen betreffende en de financiering, met inbegrip van de individuele dossiers, van de toelagen aan de mindervaliden”, behoort het regelen van de arbeidsrechtelijke gevolgen van de professionele integratie van personen met een handicap tot de eveneens voorbehouden bevoegdheid inzake arbeidsrecht van de federale overheid op grond van de in artikel 6, § 1, VI, laatste lid, 12°, van dezelfde bijzondere wet.¹⁰

4.1. Het voor advies voorgelegde voorontwerp beoogt af te wijken, enerzijds, van de artikelen 2 en 7 van de voornoemde wet van 27 februari 1987, die behoren tot de eerstgenoemde bevoegdheid inzake de toelagen aan mindervaliden (artikel 5 van het voorontwerp), en anderzijds, van artikel 11bis van de wet van 3 juli 1978 en van artikel 21 van de arbeidswet, die vallen onder de laatstgenoemde bevoegdheid inzake het arbeidsrecht (artikel 4 van het voorontwerp). Artikel 6, tweede lid, van het voorontwerp waarin wordt bepaald dat deelnemen aan het traject niet kan leiden tot een herevaluatie van het verdienvermogen van de persoon met een handicap, is evenzeer een afwijking op de wet van 27 februari 1987.

Voor deze ontworpen bepalingen kan het voorontwerp worden geacht te behoren tot de bevoegdheid van de federale overheid.

4.2. Artikel 6, eerste lid, van het voorontwerp bevat evenwel bepalingen die betrekking hebben op de inhoud van het arbeidsinschakelingsprogramma, meer bepaald de aard van het programma en wie de deelnemers begeleidt, namelijk de in artikel 2 vermelde gewestelijke tewerkstellingsdiensten en hun partners. Ook de artikelen 3 en 7 hebben betrekking op de inhoud en de evaluatie van het project zoals bepaald in de samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen de FOD Sociale Zekerheid en de gewestelijke diensten. Via die samenwerkingsovereenkomst bepaalt de FOD Sociale Zekerheid mee de inhoud van het arbeidsinschakelingsprogramma.

De federale wetgever mag binnen zijn bevoegdheid gevolgen verbinden aan het beleid dat door de deelgebieden wordt gevoerd. Hij moet er evenwel over waken dat hij hierbij het evenredigheidsbeginsel respecteert en de bevoegdheidsuitoefening door de deelgebieden niet onmogelijk of overdreven moeilijk maakt.

⁸ D. PIETERS en S. VANSTEENKISTE, “De verdeling van de bevoegdheden inzake gehandicaptenbeleid tussen staat, gemeenschappen en gewesten”, in B. VAN BUGGENHOUT (ed.), *Handicap en integratie. Het nieuw Vlaams fonds voor de sociale integratie van personen met een handicap*, Brugge, die Keure, 1991, (1), 13.

⁹ Adv.RvS 53.181/1 van 14 mei 2013 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 12 juli 2013 ‘betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling’, opmerking 3.3, *Parl.St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 2065/1, 78.

¹⁰ J. VELAERS, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling Wetgeving*, Antwerpen, Maklu, 1999, 714 en de aldaar aangehaalde adviezen van de Raad van State.

Door in de ontworpen regeling onder meer te bepalen wat de inhoud van de arbeidsinschakelingsprogramma's is en door via de samenwerkingsovereenkomst de mogelijkheid te creëren voor een federale overheidsdienst om de concrete inhoud van het arbeidsinschakelingsprogramma mee te bepalen, treedt de federale overheid op de bevoegdheidsterrein van de deelgebieden die bevoegd zijn voor de plaatsing van de personen met een handicap en de arbeidsbemiddeling.

Dat de bevoegde deelgebieden via de samenwerkingsovereenkomsten inspraak hebben bij het bepalen van de inhoud van het project en dus het arbeidsinschakelingsprogramma, doet aan deze vaststelling niets af. Het zijn immers de deelgebieden die exclusief bevoegd zijn om dergelijke programma's te bepalen. Het is hen zeker toegestaan om hun beleid op dat vlak te coördineren met het federale beleid inzake tegemoetkomingen voor personen met een handicap, maar daartoe volstaat het niet dat de "gewestelijke tewerkstellingsdiensten" bevoegd voor de tewerkstelling van personen met een handicap samenwerkingsovereenkomsten sluiten met de FOD Sociale Zekerheid.

Het geëigende instrument om een op elkaar afgestemde en gecoördineerde regeling uit te werken is het sluiten van een samenwerkingsakkoord in de zin van artikel 92bis, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Het sluiten van een dergelijk samenwerkingsakkoord is evenwel slechts aanvaardbaar voor zover het niet leidt tot een afstand van bevoegdheid.

Het voorontwerp kan derhalve slechts doorgang vinden voor zover er eerst een samenwerkingsakkoord wordt gesloten en er in voorkomend geval mee is ingestemd door de bevoegde wetgevers van alle betrokken overheden.

ALGEMENE OPMERKINGEN

5.1. De ontworpen regeling creëert een verschil in behandeling tussen personen die deelnemen aan het experiment en andere personen.

Zo creëert artikel 5, tweede lid, van het voorontwerp een verschil in behandeling binnen de groep van personen met een handicap die recht hebben op een IVT of IT. Daarnaast creëert artikel 5, eerste lid, een verschil in behandeling binnen de groep van personen met een handicap tussen 18 en 21 jaar. Ten slotte creëert artikel 4 een onderscheid tussen personen die een arbeidsovereenkomst voor deeltijdse arbeid hebben gesloten.

Een verschil in behandeling tussen personen die deelnemen aan een experiment en andere personen is eigen aan experimentele wetgeving.¹¹ Het concept zelf veronderstelt immers dat een afwijking mogelijk wordt gemaakt van de toepasselijke regelgeving die geldt voor een beperkte kring van burgers. Zodoende kunnen de gevolgen van die afwijkingen worden getest alvorens de regeling eventueel wordt uitgebreid tot alle burgers die er, gelet op de doelstellingen van het beleid, aan zouden kunnen worden onderworpen.

¹¹ M. VAN DAMME en B. DE SUTTER, "Experimentele wetgeving", RW 2012-13, p. 1291, randnummer 29; S. RANCHORDAS, "De vele gezichten van experimentwetgeving", TvW 2013, 11.

Erkennen dat experimentele wetgeving op zich een rechtmatig procedé is, betekent echter niet dat niet moet worden nagegaan of de verschillen in behandeling die eruit voortvloeien, verenigbaar zijn met het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Daaromtrent kan het volgende worden opgemerkt.

5.2. Uit de memorie van toelichting kan worden opgemaakt dat de ontworpen regeling in de eerste plaats tot doel heeft “het wegwerken van inactiviteitsvallen waarin veel rechthebbenden op een inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming zich bevinden”. Ruimer geformuleerd luidt de doelstelling van het pilootproject: “het stimuleren van de inschakeling op de arbeidsmarkt van personen met een handicap door het aanbieden van enerzijds een juiste ondersteuning (via individuele trajecten op maat die worden aangeboden door de gewestelijke tewerkstellingsdiensten en plaatsingdiensten) en anderzijds een meer veilig en voorspelbaar reglementair kader voor hun sociale status”.

Los van de vraag of de federale overheid wel bevoegd is om al deze doelstellingen na te streven, mag worden aangenomen dat met het voorontwerp een legitiem doel wordt nagestreefd. Evenwel moet worden nagegaan of de aan te nemen maatregelen evenredig zijn met het door de stellers van het voorontwerp nagestreefte doel.

5.3. Bij die afweging is het van wezenlijk belang dat die maatregelen tijdelijk van aard zijn. Dat is hier het geval. Naar luid van artikel 9 van het voorontwerp bedraagt de duurtijd van de ontworpen regeling en de “onderliggende” projecten drie jaar. Uit artikel 7, tweede lid, van het voorontwerp vloeit voort dat een eindevaluatie wordt uitgevoerd in de laatste maand van het project en dat “de minister die de Personen met een handicap in zijn bevoegdheid heeft”, verplicht is een initiatief te nemen ten aanzien van de Ministerraad om de toepassing van de ontworpen regeling voort te zetten of te beëindigen.

Weliswaar is het op grond van die ontworpen regeling niet uitgesloten dat – mede onder invloed van de resultaten van de projecten – de bepalingen van de wet van 27 februari 1987, de arbeidswet en de wet van 3 juli 1978 waarvan kan worden afgeweken, worden aangepast voor alle personen met een handicap die recht hebben op een IVT of IT. In dat geval zou grotendeels niet langer een verschil in behandeling bestaan, zodat aan de vereisten van het gelijkheidsbeginsel zou zijn voldaan.

Het kan daarentegen niet de bedoeling zijn dat de aan de ontworpen regeling inherente ongelijke behandeling op een sluipende wijze wordt bestendigd. Dat zou bijvoorbeeld het geval zijn indien door een nieuw optreden van de wetgever in een meer permanent uitzonderingsregime zou worden voorzien voor bepaalde projecten.

5.4. Voorts moet worden nagegaan of bij de afbakening van de werkingssfeer van de maatregelen objectieve criteria worden gehanteerd.

Uit artikel 2 van het voorontwerp vloeit voort dat enkel personen met een handicap in aanmerking komen die recht hebben op een IVT of IT en die deelnemen aan een arbeidsinschakelingsprogramma dat deel uitmaakt van het project bedoeld in artikel 3. Er mag worden aangenomen dat de werkingssfeer van de maatregel daarmee op objectieve wijze is bepaald.

5.5. Ten slotte is het de vraag of de afwijkingen van de bestaande regelgeving beperkt blijven tot hetgeen strikt noodzakelijk is om het doel van de ontworpen decretale regeling te bereiken.

Gelet op de in de memorie van toelichting vermelde tweevoudige doelstelling van de ontworpen regeling is het verantwoord dat afwijkingen worden toegestaan aan personen met een handicap die tegelijk recht hebben op een IVT of IT en deelnemen aan een arbeidinschakelingsprogramma dat deel uitmaakt van een project. Het is ook verantwoord dat precies wordt afgeweken van de regels die tot moeilijkheden aanleiding geven en die in de memorie van toelichting voldoende worden geduid, namelijk het feit dat beperkte arbeid niet mogelijk is en dat elke arbeid een negatieve impact heeft op het bedrag van de IVT of IT.

De ontworpen regeling houdt ook de mogelijkheid in om personen met een handicap die deelnemen aan het project reeds vanaf 18 jaar recht te geven op een IVT of IT. Uit de memorie van toelichting blijkt niet onmiddellijk op welke manier die bepaling bijdraagt tot de doelstellingen. Hierover ondervraagd verklaarde de gemachtigde:

“De forse stijging van de rechthebbenden [op een tegemoetkoming] komt onder andere doordat jongeren uit het buitengewoon onderwijs in de IVT/IT terechtkomen en door de toename van relatief nieuwe ziektebeelden zoals autisme en ADHD. Om de arbeidsintegratie van deze doelgroep mogelijk te maken is de basis assumptie van het project dat er specifieke oplossingen moeten worden ingezet. Een combinatie van begeleiding en ondersteuning op maat, specifiek deeltijdsarbeid en het wegwerken van de bestaande inactiviteitsvallen.”

En:

“Er wordt vaak gesignaleerd dat nogal wat jongere personen met een handicap, die vaak uit het Buitengewoon Onderwijs Opleidingsvorm 2 komen (voorbereidend op beschutte tewerkstelling en die geen recht hebben op werkloosheidsvergoeding), vanaf 18 jaar schrik hebben om zich in te schrijven in een trajectwerking voor personen met een arbeidshandicap omdat ze denken dat ze dan hun verhoogde kinderbijslag of tegemoetkoming zullen verliezen. Dit is één van de inactiviteitsvallen die weggewerkt moet worden door de wetsontwerp.”

Deze verantwoording dient in de memorie van toelichting te worden opgenomen.

6. Aan de afdeling Wetgeving is ook een voorontwerp van wet (hierna: voorontwerp 68.070/3) voorgelegd dat ertoe strekt, om tegemoet te komen aan arrest nr. 103/2020 van het Grondwettelijk Hof van 9 juli 2020, de leeftijdsvoorwaarde om aanspraak te kunnen maken op een inkomensvervangende tegemoetkoming of een integratietegemoetkoming, te verlagen van 21 tot 18 jaar. Aan deze aan te nemen wet wordt uitwerking gegeven met ingang van 1 augustus 2020.¹²

Indien het voorontwerp 68.070/3 doorgang vindt en de verlaging van het leeftijdscriterium uitwerking krijgt op 1 augustus 2020, is de experimentele verlaging van het

¹² Adv.RvS nr. 68.070/3 van 22 oktober 2020 over een voorontwerp van wet ‘betreffende de aanpassing van het leeftijdscriterium van 21 naar 18 jaar voor de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming’.

leeftijdscriterium in het om advies voorgelegde voorontwerp overbodig. De vraag rijst derhalve hoe beide voorontwerpen zich tot elkaar verhouden.

De gemachtigde verstrekte in het kader van de voorliggende adviesaanvraag de volgende toelichting:

“Er wordt geen voorafname gedaan op de eindbeslissing van de wetgever omtrent de verlaging van de leeftijdsgrens. Het voorontwerp betreffende de aanpassing van het leeftijdscriterium is nog niet in werking getreden waardoor er ook geen rekening werd gehouden met dit voorontwerp bij het opstellen van het voorontwerp betreffende de deelname van rechthebbende aan tijdelijke projecten ter bevordering van hun integratie op de arbeidsmarkt.”

Indien het voorontwerp nr. 68.070/3 doorgang vindt, zal het om advies voorgelegde voorontwerp hierop moeten worden afgestemd. Indien het om advies voorgelegde voorontwerp op een vroeger tijdstip zou worden aangenomen dan het voorontwerp 68.070/3, dan zal het om advies voorgelegde voorontwerp op een later tijdstip moeten worden gewijzigd om het in overeenstemming te brengen met het voorontwerp 68.070.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 6

7. Het verdient aanbeveling te verduidelijken dat met “verdienvermogen” wordt gerefereerd aan het verdienvermogen bedoeld in de wet van 27 februari 1987.

Artikel 8

8. In artikel 8 van het voorontwerp wordt bepaald dat “[i]n afwijking van artikel 9 (...) de Koning, bij een in Ministerraad overlegd besluit, [kan] bepalen dat deze wet vervroegd buiten werking treedt”.

Deze bepaling maakt het aldus mogelijk dat de Koning in een afwijking voorziet van de intertemporele werking van de ontworpen regeling, zoals geregeld in artikel 9 van het ontwerp.

Het verdient aanbeveling om deze bepaling op te nemen als een tweede lid van het huidige artikel 9, en om dat artikel te hernoemen als artikel 8.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique ¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET

2. L'avant-projet de loi soumis pour avis a pour objet de créer, à titre expérimental, un cadre légal temporaire pour les bénéficiaires d'une allocation de remplacement de revenus (ci-après : ARR) ou d'une allocation d'intégration (ci-après : AI) ², qui participent à un programme d'insertion professionnelle soutenu par un service régional de l'emploi, compétent pour l'emploi des personnes handicapées ou un des partenaires de ces services (article 2 de l'avant-projet).

Le programme d'insertion professionnelle doit s'inscrire dans le cadre d'un projet défini par une convention de coopération conclue entre le Service public fédéral Sécurité sociale (ci-après : SPF Sécurité sociale) et un ou plusieurs des services régionaux de l'emploi et cette convention de coopération doit contenir au minimum un certain nombre de dispositions concernant le travail à effectuer, la durée maximale de travail, l'accompagnement de la personne handicapée, l'évaluation et la durée du projet (article 3). Le programme d'insertion professionnelle se déroule selon un parcours individuel, sur mesure, et au cours de ce programme, le participant est suivi et supervisé par les services précités (article 6). Au cours de son déroulement, le projet doit être évalué par les services régionaux de l'emploi selon la forme d'évaluation déterminée par le SPF Sécurité sociale; la description de cette évaluation est incluse dans la convention de coopération (article 7, alinéa 1er). Au cours du dernier mois du projet, le SPF Sécurité sociale soumet une évaluation finale au ministre compétent pour qu'il formule au Conseil des ministres « une proposition visant à poursuivre ou à mettre fin à l'application de la présente loi » (article 7, alinéa 2).

Le cadre légal temporaire en projet permet, pour les bénéficiaires précités qui participent à un tel programme d'insertion professionnelle, de déroger à certaines dispositions du droit du travail et au régime des allocations aux personnes handicapées. Il est prévu une dérogation aux articles 2 et 7 de la loi du 27 février 1987 qui permet aux participants de bénéficier de ces allocations ou de conserver intégralement ce droit (article 5). L'avant-projet déroge en outre à l'article 11*bis* de la loi du 3 juillet 1978 'relative aux contrats de travail' et à l'article 21 de la loi du 16 mars 1971 'sur le travail', la durée minimale hebdomadaire de travail des travailleurs à temps partiel n'étant ainsi pas applicable aux participants (article 4).

La loi dont l'adoption est envisagée entre en vigueur le 1er janvier 2021 et cesse d'être en vigueur le 31 décembre 2023 (article 9). Le Roi est habilité à mettre fin éventuellement plus tôt au projet (article 8).

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par « fondement juridique » la conformité avec les normes supérieures.

² Il s'agit des allocations réglées dans la loi du 27 février 1987 'relative aux allocations aux personnes handicapées'.

COMPÉTENCE

3.1. En vertu des articles 128 et 130, § 1er, 2°, de la Constitution, de l'article 5, § 1er, II, 4°, de la loi spéciale du 8 août 1980 'de réformes institutionnelles' et de l'article 4, § 2, de la loi du 31 décembre 1983 'de réformes institutionnelles pour la Communauté germanophone', les communautés sont compétentes pour :

« La politique des handicapés, en ce compris la formation, la reconversion et le recyclage professionnels des handicapés et les aides à la mobilité, à l'exception :

a) des règles et du financement, en ce compris les dossiers individuels, des allocations aux handicapés autres que l'allocation d'aide aux personnes âgées ;

b) des règles relatives à l'intervention financière pour la mise au travail de travailleurs handicapés, octroyée aux employeurs occupant des handicapés ».

En vertu des articles 128, § 2, et 135 de la Constitution et des articles 60, alinéa 4, et 63 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 'relative aux institutions bruxelloises', les matières personnalisables, en ce compris la politique des handicapés, dans les limites énoncées ci-dessus, ont été attribuées, pour la région bilingue de Bruxelles-Capitale, à la Commission communautaire commune lorsqu'il s'agit de règles qui ne concernent pas les institutions établies dans cette région qui, en raison de leur organisation, doivent être considérées comme appartenant exclusivement à l'une ou à l'autre communauté.

Sur le territoire de la région de langue française et le territoire de la région bilingue de Bruxelles-Capitale, l'aide aux personnes, visée à l'article 5, § 1er, II, de la loi spéciale précitée du 8 août 1980, en ce compris la politique des handicapés, telle qu'elle a été définie ci-dessus, a été transférée par la Communauté française à la Région wallonne et à la Commission communautaire française, sur la base de l'article 138 de la Constitution, par l'article 3, 7°, commun, du décret spécial de la Communauté française du 3 avril 2014 'relatif aux compétences de la Communauté française dont l'exercice est transféré à la Région wallonne et à la Commission communautaire française', du décret de la Région wallonne du 11 avril 2014 et du décret de la Commission communautaire française du 4 avril 2014 portant tous deux le même intitulé que le décret précité de la Communauté française.

3.2. Dans l'avis 44.271/1 du 25 mars 2008 sur un avant-projet de la Commission communautaire commune devenu l'ordonnance du 18 décembre 2008 'relative à l'accès des chiens d'assistance aux lieux ouverts au public'³, la section de législation du Conseil d'État a défini la portée de la compétence communautaire en matière de politique des personnes handicapées en ces termes :

« 5. Selon une jurisprudence constante de la Cour constitutionnelle, il faut considérer que le Constituant et le législateur spécial, dans la mesure où ils ne disposent

³ *Doc. parl.*, Assemblée réunie de la Commission communautaire commune, 2007-08, n° B-121/1, p. 13 ; voir également l'avis C.E. 40.469/VR du 22 juin 2006 sur un avant-projet de loi 'visant à autoriser l'accès des chiens d'assistance aux lieux ouverts au public' et sur un accord de coopération entre l'État fédéral, la Communauté flamande, la Région wallonne, la Communauté française, la Communauté germanophone, la Commission communautaire commune et la Commission communautaire française 'concernant l'accès des chiens d'assistance aux lieux ouverts au public', observation 7.

pas autrement, ont attribué aux communautés et aux régions toute la compétence d'édicter les règles propres aux matières qui leur ont été transférées ⁴.

Sous la réserve des exceptions mentionnées ci-avant, l'ensemble de la politique des handicapés doit être considérée comme relevant en principe de la compétence des communautés ⁵.

Outre les exceptions figurant à l'article 5, § 1er, II, de la loi spéciale précitée du 8 août 1980, la compétence de principe des communautés en matière de politique des handicapés ne peut être limitée qu'en vertu d'autres attributions de compétences, compte tenu du système global de répartition des compétences en vigueur en Belgique⁶. Les autorités compétentes sont, sur la base de ces attributions, habilitées à prévoir de manière advenue des réglementations particulières dans le cadre de leurs compétences, qui s'adressent spécifiquement aux handicapés, sans pouvoir rendre impossible ou exagérément difficile l'exercice des compétences en principe communautaires en ces matières ⁷ ».

3.3. En principe, ce que l'on appelle l'intégration professionnelle ou le placement de personnes avec un handicap relève également de la politique des handicapés ⁸. Dès lors que cette matière est étroitement liée à la compétence régionale en matière de placement des travailleurs en tant qu'élément de la politique de l'emploi (article 6, § 1er, IX, 1°, de la loi spéciale du 8 août 1980), l'organisation concrète de l'intégration professionnelle peut impliquer qu'il soit question d'un « entrelacement » des matières communautaires et régionales ⁹.

3.4. Outre la compétence réservée à l'autorité fédérale par l'article 5, § 1er, II, 4°, a), de la loi spéciale du 8 août 1980 en ce qui concerne les « règles et [le] financement, en ce compris les dossiers individuels, des allocations aux handicapés », le règlement des conséquences sur le plan du droit du travail de l'intégration professionnelle des personnes handicapées relève de la

⁴ Note 11 de l'avis cité : Par exemple, Cour constitutionnelle, n° 114/2005, 30 juin 2005, B.7. Voir notamment, en ce qui concerne les matières personnalisables, l'arrêt 33/2001, 13 mars 2001, B.3.

⁵ Note 12 de l'avis cité : Avis 15.704/VR du 28 septembre 1983 sur un projet de loi 'portant suppression ou restructuration de certains organismes d'intérêt public', publié sous un amendement du Gouvernement à un projet de loi portant le même intitulé et devenu la loi du 28 décembre 1984 'portant suppression ou restructuration de certains organismes d'intérêt public et d'autres services de l'État', *Doc. parl.*, Chambre, 1982-1983, n° 623/14, p. 5 ; avis 19.193/8, donné le 14 novembre 1989 sur un avant-projet devenu le décret de la Communauté flamande du 27 juin 1990 'houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de sociale integratie van personen met een handicap' (*Doc.*, *Vl. Parl.*, 1989-1990, n° 318/1). Voir J. VELAERS, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling Wetgeving*, Antwerpen - Apeldoorn, 1999, p. 712.

⁶ Note 13 de l'avis cité : Cour constitutionnelle, n° 110/1999, 14 octobre 1999, B.7.5.1 ; n° 33/2001, 13 mars 2001, B.3 ; 101/2001, 13 juillet 2001, B.5.1. Il a été fait application de cette restriction en ce qui concerne une disposition d'un avant-projet de décret de la Région wallonne, exerçant des compétences communautaires, qui tendait à obliger des employeurs à engager des handicapés : la section de législation a considéré que, vu que l'engagement en question devait prendre la forme d'un contrat de travail, la Région n'était pas compétente (avis 23.478/2/V, précité, 10 août 1994).

⁷ Note 14 de l'avis cité : Ainsi par exemple, les législateurs compétents en matière d'urbanisme ou de télécommunications peuvent adopter en principe des dispositions s'adressant, dans ces matières, aux handicapés.

⁸ D. PIETERS et S. VANSTEENKISTE, « De verdeling van de bevoegdheden inzake gehandicaptenbeleid tussen staat, gemeenschappen en gewesten », dans B. VAN BUGGENHOUT (éd.), *Handicap en integratie. Het nieuw Vlaams fonds voor de sociale integratie van personen met een handicap*, Bruges, la Chartre, 1991, (1), p. 13.

⁹ Avis C.E. 53.181/1 du 14 mai 2013 sur un avant-projet devenu le décret du 12 juillet 2013 'betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling', observation 3.3, *Doc. parl.*, Parl. fl., 2012-13, n° 2065/1, p. 78.

compétence qui est également réservée à l'autorité fédérale en matière de droit du travail sur le fondement de l'article 6, § 1er, VI, dernier alinéa, 12°, de la même loi spéciale¹⁰.

4.1. L'avant-projet soumis pour avis a pour objet de déroger, d'une part, aux articles 2 et 7 de la loi précitée du 27 février 1987, qui relèvent de la compétence citée en premier en matière d'allocations aux handicapés (article 5 de l'avant-projet), et d'autre part, à l'article 11bis de la loi du 3 juillet 1978 et à l'article 21 de la loi sur le travail, qui relèvent de la compétence citée en dernier en matière de droit du travail (article 4 de l'avant-projet). L'article 6, alinéa 2, de l'avant-projet, qui dispose que la participation au parcours ne peut donner lieu à une réévaluation de la capacité de gain de la personne handicapée, déroge également à la loi du 27 février 1987.

Pour ces dispositions en projet, l'avant-projet peut être réputé relever de la compétence de l'autorité fédérale.

4.2. L'article 6, alinéa 1er, de l'avant-projet contient toutefois des dispositions concernant le contenu du programme d'insertion professionnelle, plus particulièrement la nature du programme et les services qui accompagnent les participants, à savoir les services régionaux de l'emploi mentionnés à l'article 2 et leurs partenaires. Les articles 3 et 7 portent eux aussi sur le contenu et l'évaluation du projet tel qu'il est défini dans la convention de coopération conclue entre le SPF Sécurité sociale et les services régionaux. Par le biais de cette convention de coopération, le SPF Sécurité sociale détermine également le contenu du programme d'insertion professionnelle.

Dans le cadre de ses compétences, le législateur fédéral peut attacher des effets à la politique menée par les entités fédérées. Il doit cependant veiller à cet égard à respecter le principe de proportionnalité et à ne pas rendre impossible ou exagérément difficile l'exercice des compétences de ces entités.

En définissant notamment le contenu des programmes d'insertion professionnelle dans le régime en projet et en créant la possibilité pour un service public fédéral, par le biais de la convention de coopération, de définir également le contenu concret du programme d'insertion professionnelle, l'autorité fédérale empiète sur les compétences des entités fédérées qui englobent le placement des personnes handicapées et le placement des travailleurs.

Le fait que, par le biais des conventions de coopération, les entités fédérées compétentes participent à la définition du contenu du projet et donc du programme d'insertion professionnelle n'enlève rien à cette constatation. Les entités fédérées sont en effet les seules compétentes pour définir de tels programmes. Elles sont certes autorisées à coordonner leur politique en la matière avec la politique fédérale concernant les allocations aux personnes handicapées, mais il ne suffit pas pour ce faire que les « services régionaux de l'emploi » compétents pour l'emploi des personnes handicapées concluent des conventions de coopération avec le SPF Sécurité sociale.

¹⁰ J. VELAERS, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling Wetgeving*, Anvers, Maklu, 1999, p. 714 et les avis du Conseil d'État qui y sont cités.

La conclusion d'un accord de coopération au sens de l'article 92bis, § 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 constitue l'instrument approprié pour élaborer un régime harmonisé et coordonné. La conclusion d'un tel accord de coopération ne peut toutefois être admise que pour autant qu'elle n'entraîne pas d'abandon de compétences.

L'avant-projet ne pourra dès lors se concrétiser que si un accord de coopération est d'abord conclu et si, le cas échéant, il a également reçu l'assentiment des législateurs compétents de toutes les autorités concernées.

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

5.1. Le régime en projet crée une différence de traitement entre les personnes qui participent à l'expérience et les autres personnes.

Ce faisant, l'article 5, alinéa 2, de l'avant-projet crée une différence de traitement dans le groupe des personnes handicapées qui ont droit à une ARR ou AI. En outre, l'article 5, alinéa 1er, crée une différence de traitement dans le groupe des personnes handicapées âgées de 18 à 21 ans. Enfin, l'article 4 crée une différence entre des personnes qui ont conclu un contrat de travail à temps partiel.

Une différence de traitement entre des personnes qui participent à une expérience et d'autres personnes est inhérente à une législation expérimentale¹¹. Le concept proprement dit suppose en effet qu'il soit permis, pour un cercle restreint de citoyens, de déroger à la législation applicable. Les effets de ces dérogations peuvent ainsi être testés avant que le régime soit éventuellement étendu à tous les citoyens qui, eu égard aux objectifs politiques, pourraient y être soumis.

Le fait de reconnaître qu'une législation expérimentale constitue, en soi, un procédé légitime ne signifie cependant pas qu'il ne faut pas examiner si les différences de traitement qui en découlent peuvent se concilier avec le principe constitutionnel d'égalité et de non-discrimination. À cet égard, on peut observer ce qui suit.

5.2. Il peut se déduire de l'exposé des motifs que l'objectif premier du régime en projet est « l'élimination des pièges à l'emploi dans lesquels se trouvent de nombreux bénéficiaires d'une allocation de remplacement de revenu et d'une allocation d'intégration ». Formulé plus largement, l'objectif du projet-pilote s'énonce comme suit : « stimuler l'inclusion des personnes handicapées sur le marché du travail en leur offrant d'une part, un soutien approprié (grâce à des parcours individuels sur mesure proposés par les services régionaux d'emploi et de placement) et, d'autre part, un cadre réglementaire plus sûr et plus prévisible pour leur statut social ».

¹¹ M. VAN DAMME ET B. DE SUTTER, « Experimentele wetgeving », RW 2012-13, p. 1291, n° 29; S. RANCHORDAS, « De vele gezichten van experimentwetgeving », TvW 2013, p. 11.

Indépendamment de la question de savoir si l'autorité fédérale est effectivement compétente pour poursuivre tous ces objectifs, on peut considérer que l'objectif poursuivi par l'avant-projet est légitime. Il faut toutefois examiner si les mesures dont l'adoption est envisagée sont proportionnées au but poursuivi par les auteurs de l'avant-projet.

5.3. Dans le cadre de cette appréciation, il est essentiel que ces mesures soient de nature temporaire. Tel est le cas en l'espèce. Selon l'article 9 de l'avant-projet, la durée du régime en projet et des projets « sous-jacents » est de trois ans. Il découle de l'article 7, alinéa 2, de l'avant-projet qu'une évaluation finale est effectuée au cours du dernier mois du projet et que le « ministre en charge des personnes handicapées » est tenu de prendre une initiative à l'égard du Conseil des ministres pour poursuivre l'application du régime en projet ou y mettre un terme.

Certes, ce régime en projet n'exclut pas – notamment au vu des résultats des projets – que les dispositions de la loi du 27 février 1987, de la loi sur le travail et de la loi du 3 juillet 1978, auxquelles il est permis de déroger, soient adaptées pour toutes les personnes handicapées qui ont droit à une ARR ou AI. Dans ce cas, la différence de traitement n'existerait plus dans une large mesure, de sorte qu'il serait satisfait aux exigences du principe d'égalité.

Par contre, il ne peut s'agir de perpétuer d'une manière insidieuse la différence de traitement inhérente au régime en projet. Tel serait par exemple le cas si une nouvelle intervention du législateur prévoyait un régime d'exception plus permanent pour certains projets.

5.4. Il faut en outre examiner si des critères objectifs sont utilisés pour délimiter le champ d'application des mesures.

Il découle de l'article 2 de l'avant-projet que seules sont visées les personnes handicapées qui ont droit à une ARR ou AI et qui participent à un programme d'insertion professionnelle qui fait partie du projet prévu à l'article 3. On peut admettre que le champ d'application de la mesure est ainsi déterminé d'une manière objective.

5.5. Reste enfin à savoir si les dérogations à la législation existante restent limitées à ce qui est strictement nécessaire pour atteindre l'objectif poursuivi par les dispositions en projet.

Eu égard au double objectif du régime en projet, mentionné dans l'exposé des motifs, il est justifié que des dérogations soient accordées à des personnes handicapées qui ont également droit à une ARR ou AI et qui participent à un programme d'insertion professionnelle qui fait partie d'un projet. Il est également justifié qu'il soit précisément dérogé aux règles qui donnent lieu à des difficultés et qui sont suffisamment explicitées dans l'exposé des motifs, notamment le fait qu'un travail limité n'est pas possible et que chaque travail a une incidence négative sur le montant de l'ARR ou AI.

Le régime en projet implique également la possibilité d'ouvrir le droit à une ARR ou AI, à partir de 18 ans déjà, aux personnes handicapées qui participent au projet. Il ne ressort pas directement de l'exposé des motifs en quoi cette disposition contribue aux objectifs. Interrogé à ce sujet, le délégué a déclaré :

« De forse stijging van de rechthebbenden [op een tegemoetkoming] komt onder andere doordat jongeren uit het buitengewoon onderwijs in de IVT/IT terechtkomen en

door de toename van relatief nieuwe ziektebeelden zoals autisme en ADHD. Om de arbeidsintegratie van deze doelgroep mogelijk te maken is de basis assumptie van het project dat er specifieke oplossingen moeten worden ingezet. Een combinatie van begeleiding en ondersteuning op maat, specifiek deeltijdsarbeid en het wegwerken van de bestaande inactiviteitsvallen ».

Et :

« Er wordt vaak signaleerd dat nogal wat jongere personen met een handicap, die vaak uit het Buitengewoon Onderwijs Opleidingsvorm 2 komen (voorbereidend op beschutte tewerkstelling en die geen recht hebben op werkloosheidsvergoeding), vanaf 18 jaar schrik hebben om zich in te schrijven in een trajectwerking voor personen met een arbeidshandicap omdat ze denken dat ze dan hun verhoogde kinderbijslag of tegemoetkoming zullen verliezen. Dit is één van de inactiviteitsvallen die weggewerkt moet worden door de wetsontwerp ».

Cette justification sera mentionnée dans l'exposé des motifs.

6. La section de législation a également été saisie d'un avant-projet de loi (ci-après : avant-projet 68.070/3), qui a pour objet, pour se conformer à l'arrêt n° 103/2020 de la Cour constitutionnelle du 9 juillet 2020, d'abaisser de 21 à 18 ans la condition d'âge à partir duquel on peut prétendre à une allocation de remplacement de revenus ou à une allocation d'intégration. Cette loi dont l'adoption est envisagée produit ses effets le 1er août 2020 ¹².

Si l'avant-projet 68.070/3 se concrétise et que l'abaissement du critère d'âge produit ses effets le 1er août 2020, l'abaissement expérimental du critère d'âge dans l'avant-projet soumis pour avis est superflu. Reste par conséquent à savoir comment les deux avant-projets s'articulent.

Dans le cadre de la demande d'avis à l'examen, le délégué a donné les précisions suivantes :

« Er wordt geen voorafname gedaan op de eindbeslissing van de wetgever omtrent de verlaging van de leeftijdsgrens. Het voorontwerp betreffende de aanpassing van het leeftijdscriterium is nog niet in werking getreden waardoor er ook geen rekening werd gehouden met dit voorontwerp bij het opstellen van het voorontwerp betreffende de deelname van rechthebbende aan tijdelijke projecten ter bevordering van hun integratie op de arbeidsmarkt ».

Si l'avant-projet n° 68.070/3 se concrétise, l'avant-projet soumis pour avis devra être aligné sur celui-ci. Si l'avant-projet soumis pour avis est adopté à une date antérieure à celle de l'avant-projet 68.070/3, l'avant-projet soumis pour avis devra être modifié ultérieurement afin de le mettre en conformité avec l'avant-projet 68.070.

¹² Avis C.E. n° 68.070/3 du 22 octobre 2020 sur un avant-projet de loi 'relatif à l'adaptation du critère d'âge de 21 à 18 ans pour l'allocation de remplacement de revenus et l'allocation d'intégration'.

EXAMEN DU TEXTEArticle 6

7. Il est recommandé de préciser que « la capacité de gain » vise la capacité de gain au sens de la loi du 27 février 1987.

Article 8

8. L'article 8 de l'avant-projet dispose que « [p]ar dérogation à l'article 9, le Roi peut, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, prévoir une fin de vigueur anticipée de la présente loi ».

Cette disposition permet ainsi au Roi de prévoir une dérogation à l'effet intertemporel du régime en projet, réglé à l'article 9 du projet.

Il est recommandé d'inscrire cette disposition dans un alinéa 2 de l'article 9 actuel, et de renuméroter cet article en article 8.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Astrid TRUYENS

Jo BAERT